

**Методичні вказівки
до вивчення дисципліни
«Історія української культури»
для студентів заочної форми навчання**

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

**Методичні вказівки
до вивчення дисципліни
«Історія української культури»
для студентів заочної форми навчання**

Вінниця
ВНТУ
2018

Рекомендовано до друку Методичною радою Вінницького національного технічного університету Міністерства науки та освіти України (протокол № 4 від 14.12.2017 р.)

Рецензенти:

О. В. Гречановська, кандидат педагогічних наук, доцент

А. Б. Пономаренко, кандидат історичних наук, доцент

Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Історія української культури» для студентів заочної форми навчання / Уклад. О. В. Зінько, Т. І. Сідлецька. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – 44 с.

Методичні вказівки передбачається використовувати при виконанні контрольних робіт, підготовці до заліку студентами заочної форми навчання.

Методичні вказівки розроблені відповідно до програми дисципліни «Історія української культури».

ЗМІСТ

1	Загальні положення дисципліни	4
2	Зміст курсу.....	6
2.1	Лекційний курс.....	6
2.2	Тематика практичних занять.....	7
3	Питання для самоперевірки	13
4	Тестові завдання для самоконтролю.....	15
5	Термінологічний словник	22
6	Рекомендації та вимоги до виконання контрольної роботи.....	31
6.1	Варіанти контрольних робіт	33
7	Список рекомендованої літератури	39
	Додаткова література	42
8	Зразок титульного листа	43

1 Загальні положення дисципліни

Історія української культури – дисципліна, яка покликана репрезентувати культурну спадщину українського народу, його духовні і матеріальні надбання. Вивчення і засвоєння курсу «Історія української культури» збагатить студентів необхідними загальнокультурними знаннями, забезпечить орієнтацію в культурному просторі, сприятиме формуванню широкого світогляду.

У процесі засвоєння навчального матеріалу відбувається ознайомлення з найкращими зразками культурної спадщини України, виховання поваги до культурних надбань минулих поколінь, формування особистісних рис громадянина України, загальнолюдських духовних цінностей, національно-духовних пріоритетів, прийняття ідей гуманізму, демократії та патріотизму.

Фактор національної культури стає символом соціальних змін, бо в ній найповніше втілюється торжество і майбуття української національної ідеї. Проголошення незалежності України викликало високе піднесення національного духу, нові сподівання.

Основним змістом українського культурного оновлення і відродження була самовіддана праця багатьох дослідників, ентузіастів, практиків з реконструкції тяжко zdeформованої культури, залучення до нового життя великих набутоків, які або були під арештом, або призабулись, або були невідомими.

Водночас у суспільстві все більше усвідомлюється загальна потреба в культурі як підоймі, що здатна вплинути на поступ суспільства в цілому. Культура все ґрунтовніше починає розумітись як найважливіший здобуток нації, її достоїнство і сутність, бо культура – це те, що зберігає й утверджує не тільки особистісне, але й національне існування.

Все це зумовило зростання інтересу до історії та проблем української культури, який, на жаль, задовольняється недостатньо, оскільки в науковому плані особливості української культури досліджені фрагментарно.

Методологічні засади дозволяють розкрити сутність та особливості національної культури. Вона охоплює систему різноманітних форм національного життя, серед яких – географічні, господарські, побутові, ідеологічні, державно-правові, релігійні чинники. Вони забезпечують збереження й відтворення економічного та морально-духовного потенціалу нації, формують почуття національної свідомості, інтегрують культуру нації у світову культурну співдружність.

Метою навчальної дисципліни «Історія української культури» є вивчення основних періодів розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, аналіз історичної специфіки української національної культурної традиції, що постає невід'ємною умовою формування ціннісних орієнтирів та гуманізації сучасного українського соціокультурного простору.

Завдання курсу полягає у тому, щоб ознайомити студентів з основами сучасних підходів до історії національної культури, особливостями історичного розвитку української культури, виявити її зв'язок із соціальними, політичними, цивілізаційними, побутовими, мистецькими явищами і процесами, навчити студентів вільно оперувати сучасними концептами історичної культурології та широким фактологічним матеріалом.

Міжпредметні зв'язки. Нормативний курс «Історія української культури» для студентів технічного ВНЗ змістовно зіставляється з циклом дисциплін соціогуманітарного циклу: «Філософія», «Релігієзнавство», «Історія України», «Психологія», «Соціологія», «Політологія».

Методичні вказівки підготовлені на основі програми, розробленої кафедрою філософії (секція гуманітарних наук) Вінницького національного технічного університету.

В умовах проведення оптимізації навчального процесу частина тем курсу «Історія української культури» пропонується для самостійного опрацювання. Розвивати якісне образне мислення, формувати нові культурні звички як певною мірою усвідомлювану волю до культури покликані практичні (семінарські) заняття з елементами студійних творчих завдань.

Окрім того, організація індивідуальної та самостійної роботи студентів у музеях ВНТУ, проведення оглядових та тематичних екскурсій, дає змогу не тільки ознайомитись із сучасним мистецтвом Поділля, але й усвідомити, що відбувається в мистецтві Подільського регіону, орієнтуватися у сучасному художньому процесі Вінниччини і розуміти, якими талановитими митцями вона багата.

У методичних вказівках сформульовані контрольні питання та завдання для самостійної роботи студентів, тематика контрольних робіт, пропонується список основної та додаткової літератури. Окремо подано словник найважливіших термінів.

2 Зміст курсу

2.1 Лекційний курс.

Змістовий модуль 1

Тема 1. Теоретичні засади вивчення української культури

Поняття культури. Поняття мистецтва. Поняття цивілізації. Структура культури: матеріальна культура, духовна культура. Основні функції культури. Предмет курсу «Історія української культури». Українська культура в європейському контексті. Історіографія та суперечності у висвітленні змісту і періодизації української культури. Національна школа у дослідженнях нашої культури.

Тема 2. Загальні відомості про історико-етнічний розвиток українців

Етапи етнічної культури. Наукові дискусії щодо концепції походження українського народу. Антропологічна характеристика українців та інших народів, які проживають в Україні. Формування української народності, нації. Поняття менталітету як національно-психологічного обличчя народу, рис національного характеру. Походження й розвиток мови українського народу. Розвиток структури мови. Діалекти та їх роль у формуванні літературної мови.

Тема 3. Культура Київської Русі

Дохристиянська культура на території України. Культурна, морально-етична цінність та звичаєва естетика дохристиянських вірувань українців.

Християнізація Русі і європейський контекст. Історична та літературна спадщина. Гуманістичні традиції в духовній культурі давньоруської доби. Будівництво та архітектура (Софійський собор, Десятинна церква, Успенський та Михайлівський собори, церква Спаса на Берестові).

Змістовий модуль 2

Тема 4. Українська культура XIV–XVIII ст.

Особливості релігійного життя українських земель XV–XVI ст. Зародження ідей раннього гуманізму та розвиток національних рис в українській культурі. Ренесансні та реформаційні впливи в Україні. Українські першодруки. Культура Козацької держави та її самобутні риси.

Барокова доба. Українське бароко в монументальному будівництві світських та культових споруд. Реальне втілення власного стилю, розвиток образотворчого мистецтва в добу Івана Мазепи. Літературна творчість.

Тема 5. Культурно-національне відродження XIX ст.

Шевченкова доба в українській культурі. Роль Харківського та Київського університетів у формуванні національної інтелігенції: І. Срезневський, О. Потебня, П. Гулак-Артемівський, М. Костомаров. Українська література нової доби – І. Котляревський, Т. Шевченко, П. Куліш, Г. Квітка, Є. Гребінка. Український романтизм.

Український портретний живопис. Приватні художні школи.

Демократичні традиції українського театру. Театр корифеїв (М. Кропивницький, брати Тобілевичі, М. Заньковецька).

Тема 6. Модерн та постмодерн в українській культурі

Поняття художнього світогляду. Духовні та стильові пошуки на рубежі XIX–XX ст. Митці реалістичного пейзажу. Художньо-естетичний зміст авангардизму. Поняття модернізму.

Поняття та особливості постмодерну. Специфіка українського постмодернізму. Варіативність та еkleктизм образів та стилів сучасного українського мистецтва.

2.2 Тематика практичних занять

Змістовий модуль 1

Тема 1. Ранні форми культур на українських землях

План

1. Первісні культури на території України. Трипільська культура та її здобутки.

2. Антична культура полісів Північного Причорномор'я.

3. Слов'янська доба в культурі українських земель.

Ключові слова: палеоліт, мезоліт, неоліт, енеоліт, «первісні венери», археологічна культура, мізинська культура, буго-дністровська культура, ямна культура, трипільська культура, культура шнурової кераміки, зарубинецька культура, черняхівська культура, скіфи, кіммерійці, сармати, анти, пантеон.

Контрольні питання та завдання

1. Розкрийте зміст понять «етнічна» та «національна» культура. Порівняйте відмінності між ними.

2. Назвіть основні етапи на шляху етногенезу українського народу.

3. Які народи, що мешкали на українських землях, на Вашу думку, можна вважати прапредками українців?

4. Розкажіть про трипільську культуру та її особливості.

5. Розкажіть про античні (грецькі) колонії-поліси у Північному Причорномор'ї, їхній вплив на стародавню культуру України.

6. Охарактеризуйте особливості культури давніх слов'ян.

7. Назвіть духовні складники української культурної самобутності.
8. Розкажіть про особливості міфології на українських землях.
9. Поясніть особливості шлюбно-сімейних стосунків східних слов'ян.

Основна література

1. Зінько О. В. Нариси української культури : навчальний посібник / О. В. Зінько, Ю. А. Зінько. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014.
2. Історія української культури [текст] : курс лекцій / [Ліхолат О. В., Дігтяр П. А., Боева С. Ю. та ін.] ; під заг. ред. д-ра іст. наук С. О. Костилюєвої. – К. : НТУУ «КПІ», 2010.
3. Історія української культури : курс лекцій / [Анучина Л. В., Бурлака О. В., Лисенко О. А. та ін.] – Х. : Вид-во «ФІНН», 2010.
4. Історія української культури : навчальний посібник / Павлова О. Ю., Мельничук Т. Ф., Грищенко І. В. ; за ред. О. Ю. Павлової. – К. : Центр учбової літератури, 2012.
5. Українська та зарубіжна культура : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Вечірко Р. М. та ін. – К. : КНЕУ, 2003.

Тема 2. Особливості української народної культури. Подільська народна культура

Практичне заняття проводиться в культурно-мистецькому і просвітницькому центрі ВНТУ (в залі «Українська народна ікона та декоративне мистецтво»).

План

1. Особливості школи іконопису в Україні («Юрій Змієборець», «Богородиця», Триптих «Богоматір з Антонієм і Феодосієм», «Спас»). Козацька ікона.
2. Народна ікона в музейних залах КМіПЦ ВНТУ («Мученики Флор і Лавро», «Преображення», «Богородиця з дитям», «Спас нерукотворний»).
3. Декоративно-прикладне мистецтво Поділля в музейних залах КМіПЦ ВНТУ (старовинні жіночі та чоловічі сорочки, рушники (с. Клембівка), писанки, бубнівська кераміка (миски, глечики), старовинні засоби праці (маслобійка, прялка, рубель, чесало).

Ключові слова: ікона, традиційність, ремесло, текстиль, рогоза, порцеляна, килимарство, різьблення.

Контрольні питання та завдання

1. Як зароджувалось декоративно-прикладне мистецтво?
2. Розкажіть про особливості народної ікони.
3. Які види декоративно-прикладного мистецтва Поділля представлено в музейних залах КМіПЦ ВНТУ?

Основна література

1. Декоративно-прикладне мистецтво Вінниччини : краса України Поділля / Упоряд. Л. Н. Гринюк. – Вінниця : Консоль, 2008.
2. Зінько О. В. Нариси української культури : навчальний посібник / О. В. Зінько, Ю. А. Зінько. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014.
3. Методичні вказівки «Культура Поділля» з дисципліни «Історія української культури» / Уклад. О. В. Зінько, О. М. Ярмоленко. – Вінниця : ВНТУ, 2014.

Тема 3. Культура Київської Русі

План

1. Загальна характеристика культури Київської Русі. Вплив християнства на розвиток давньоруської культури.
2. Культура Київської Русі як синтез язичництва та візантійського впливу.
3. Мова, писемність, освіта, наукові знання та література княжої доби.

Ключові слова: теоцентризм, дружинна культура, протоукраїнська мова, старослов'янська мова, кирилиця, глаголиця, софійська абетка, школа книжного вчення, монастирська школа, школа грамоти, годувальництво, житія, патерики, апокрифи, Псалтир, літописи, билини.

Контрольні питання та завдання

1. Що дала Русі християнізація?
2. Поясніть особливості візантійського мистецтва Київської Русі.
3. Розкажіть про розвиток літератури Київської Русі.
4. Сформулюйте головні ідеї праці Іларіона Київського «Слово про Закон, Благодать і Істину» – першої пам'ятки філософської думки Київської Русі.
5. Назвіть та охарактеризуйте пам'ятки культури княжої доби, які увійшли до світової скарбниці.

Основна література

1. Зінько О. В. Нариси української культури : навчальний посібник / О. В. Зінько, Ю. А. Зінько. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014.
2. Історія української культури : конспекти лекцій, хрестоматія, наукові статті, ілюстрації / [Кравченко Г. В., Клепалов Б. Я., Піддубська І. В., Шاپовалова І. В.] – Донецьк, 2010.
3. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – [4-те вид., стер.] – К. : Либідь, 2002.

4. Сідлецька Т. І. Історія української культури. Ч. I : навчальний посібник / Сідлецька Т. І. – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 119 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sidletska.vk.vntu.edu.ua/>

5. Українська та зарубіжна культура : навч.-метод. посіб. для самоств. вивч. дисципліни / Р. М. Вечірко та ін. – К. : КНЕУ, 2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://6201.org.ua/files/1/ukr ta zar kulultura.zip](http://6201.org.ua/files/1/ukr%20ta%20zar%20kulultura.zip)

Тема 4. Архітектура України: загальні риси історії архітектури; архітектурні стилі

1. Поняття архітектурного стилю. Історія виникнення та розвитку архітектурних стилів в Україні XIV – першої половини XX ст.

2. Замки та фортеці в Україні.

3. Архітектура Поділля. Видатні архітектори Вінниччини.

Ключові слова: стиль, дитинець, дерев'яне зодчество, фортифікаційна архітектура, храмова архітектура, ренесанс, бароко, рококо, класицизм, ампір, архітектурний ансамбль.

Контрольні питання та завдання

1. Дайте загальну характеристику архітектурних стилів на українських землях.

2. Розкажіть про особливості будівництва замків та фортець на українських землях.

3. Назвіть особливості козацького бароко.

4. Про кого з українських архітекторів ви можете розповісти?

5. Назвіть видатних архітекторів Вінниччини.

6. Якими архітектурними здобутками Г. Артинова пишаються мешканці м. Вінниці?

Основна література

1. Антонович Д. Українська культура : лекції / Антонович Д. – К. : Либідь, 1993.

2. Білецький П. Українське мистецтво та архітектура кінця XIX – початку XX ст. – К., 2000.

3. Культурологія : українська та зарубіжна культура : навчальний посібник / [Закович М. М., Зязюн І. А., Семашко О. М. та ін.] / За ред. М. М. Заковича. – [3-тє вид., стер.]. – К. : Знання, 2007.

4. Пам'ятки історії та культури Вінницької області. Вінниця / Ред. кол. тому Зводу пам'яток історії та культури України у Вінницькій обл. : Ю. А. Зінько (гол. ред.), С. М. Василюк (заст. гол. ред.), К. І. Висоцька та ін. ; автор. колектив : А. В. Войнаровський, С. Д. Гальчак, С. О. Гусєв та ін. ; упоряд. : Ю. А. Зінько, А. М. Подолинний. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016.

5. Художня культура України : навчальний посібник / [Масол Л. М., Ничкало С. А., Веселовська Г. І., Оніщенко О. І.] ; за заг. ред. Л. М. Масол. – К. : Вища школа, 2006.

Тема 5. Ф. Коновалюк, продовжувач класичних традицій – видатний художник ХХ ст.

Практичне заняття проводиться в культурно-мистецькому і просвітницькому центрі ВНТУ; в меморіальному музеї Ф. З. Коновалюка.

План

1. Академічний стиль у творах Ф. З. Коновалюка.
2. «Українська душа Ф. Коновалюка». Меморіал Ф. З. Коновалюка у ВНТУ.
3. Пейзаж у творчості Ф. З. Коновалюка. Мініатюри Ф. З. Коновалюка.
4. Шевченкіана Ф. З. Коновалюка.
5. Поетичне осмислення творів Ф. З. Коновалюка письменником М. П. Стрельбицьким.

Ключові слова: живопис, пейзаж, натюрморт, мініатюра, акварель, станковий живопис, пленер, жанровий живопис.

Контрольні питання та завдання

1. До яких творів українських поетів виконав ілюстрації Ф. З. Коновалюк?
2. Назвіть дві провідні теми у творчості художника. Наведіть назви картин із нашого музею.
3. Чому твори Ф. З. Коновалюка не визнала офіційна радянська мистецтвознавча критика?
4. Коли було відкрито меморіальний музей Ф. З. Коновалюка у ВНТУ?
6. У чому, на ваш погляд, полягає поєднання національного і загальнолюдського у творчості Ф. З. Коновалюка?
5. Виберіть картину, яка вам найбільше сподобалась. Поясніть, чому.

Основна література

1. Зінько О. В. Нариси української культури : навчальний посібник / О. В. Зінько, Ю. А. Зінько. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014.
2. Стрельбицький М. П. Під небом Коновалюка. Кн. 2 : поезії / Стрельбицький М. П. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2004.
3. Федір Коновалюк : альбом : [із колекції меморіального комплексу Ф. З. Коновалюка Центру культурології та виховання студентів ВДТУ] / Уклад. Т. Буяльська. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2003.

Тема 6. Сучасне мистецтво Поділля

Практичне заняття проводиться в культурно-мистецькому і просвітницькому центрі ВНТУ.

1. Зала скульптури (ауд. 2252).
2. Сучасне подільське мистецтво (ауд. 2352).
3. Подільський модернізм (ауд. 2255).

Ключові слова: художній стиль, образ, метафора, авангард, етюд, композиція, професійний художник, самодіяльний художник, триптих.

Контрольні питання та завдання

1. Роздивіться твори сучасних митців Поділля. Спробуйте поміркувати над синглізацією як ознакою постсучасності.
2. Поясніть ваше розуміння особливостей сучасної масової культури в Україні.
3. Назвіть характерні риси сучасної української культури.
4. Розкажіть про специфіку постмодернізму та його вияви в сучасній українській культурі.
5. У чому виявилася криза духовної культури України ХХ ст.?
6. Проаналізуйте ситуацію постмодерну в українській культурі.
7. Серед експонатів музейних залів ВНТУ «Сучасне мистецтво Поділля» (ауд. 2255, 2352) виберіть картину, яка вам найбільше сподобалась. Поясніть, чому. Назвіть художні напрямки, до яких можна віднести обраний твір. Розкрийте художній образ твору. Розкажіть про творчий шлях автора картини.
8. Поясніть в чому полягає художня цінність творів сучасного мистецтва.

Основна література

1. Гуманітарна складова технічної освіти у ВНТУ : методичний довідник для студентів I–V курсів / За ред. Т. Б. Буяльської та О. В. Зінько. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006.
2. Грозна Н. З. Методичні рекомендації до проведення ознайомчої екскурсії в художньому музеї ВНТУ та його використання студентами при підготовці практичних та творчих робіт з курсу «Історія української культури» для студентів бакалаврату всіх спеціальностей, Вінниця, 2000.
3. Зінько О. В. Нариси української культури : навчальний посібник / О. В. Зінько, Ю. А. Зінько. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014.
4. Краснодембський О. На постмодерністських роздоріжжях культури / Краснодембський О. – К., 2000.
5. Лекції з історії світової та вітчизняної культури / За ред. проф. А. Яртия та проф. В. Мельника. – Львів, 2005.
6. Мистецтво Вінниччини : альбом / Упоряд. Л. Гринюк. – Вінниця : Держ. картографічна ф-ка, 2006.

3 Питання для самоперевірки

Питання до заліку з дисципліни «Історія української культури»

1. Поняття етносу, етногенезу, менталітету.
2. Поняття нації, національної культури, української культури.
3. Формування української народності, нації.
4. Утвердження ідеї національного самовизначення українців. Точки зору істориків, антропологів.
5. Походження назви «Русь» та теорії походження Київської Русі.
6. Походження назви «Україна» та використання цього терміну протягом століть.
7. Трипільська культура та її вплив на формування національного світогляду українців.
8. Походження слов'ян та дискусії з приводу походження українського народу зі слов'янського масиву.
9. Язичницька культура.
10. Християнство. Причини прийняття та вплив на культуру українців.
11. Література Київської Русі.
12. Мистецтво Київської Русі.
13. Звичаєве право.
14. Основні риси культури Київської Русі.
15. Основні теорії походження українського народу.
16. Традиційне житло українського народу. Види господарської діяльності.
17. Українська кулінарія.
18. Національний одяг.
19. Особливості матеріальної культури подолян.
20. Словесний фольклор (міфи, легенди, замовляння, поезія календарного циклу, думи, балади, козацькі пісні, казковий епос).
21. Виникнення писемності в Україні (черти й різь, берестяні грамоти, графіті, кирилиця, глаголиця).
22. Розвиток друкарської справи. Українські першодруки.
23. Полемічна література. М. Смотрицький
24. Особливості образотворчого мистецтва на українських землях XIV–XVI ст.
25. Культурна діяльність братств.
26. Особливості освіти у княжу добу. Освіта Литовсько-Руської держави.
27. Розвиток вищої освіти в Україні.
28. Культурна діяльність Петра Могили.

29. Києво-Могилянська академія: минуле і сучасне.
30. Загальні риси історії архітектури України.
31. Замкове і фортечне будівництво України. Замки Поділля.
32. Література українського бароко. Іван Вишенський.
33. Українське бароко. Мистецтво.
34. Філософія барокової людини. Григорій Сковорода.
35. Розвиток українського театру.
36. Театр Леся Курбаса «Березіль».
37. Демократичні традиції українського театру. Театр корифеїв.
38. Козацькі літописи.
39. Український романтизм.
40. Тарас Шевченко – художник.
41. Тарас Шевченко – видатний український поет та письменник.
42. Музика доби бароко.
43. Образотворче мистецтво ХІХ ст.
44. Національно-культурне відродження ХІХ ст.
45. Музичне мистецтво України ХІХ ст.
46. М. Лисенко – основоположник української професійної музики.
47. Мистецтво ХХ ст. Модернізм.
48. Література ХІХ ст.
49. Револуційно-демократична та націоналістична концепції культури.
50. Освіта ХІХ ст. Харківський університет – колиска національно-культурного відродження України. Київський університет.
51. М. Хвильовий. Концепція культури.
52. Літературні напрями 20-х років ХХ ст.
53. Український ренесанс ХХ ст.
54. Культура 60–80 рр. ХХ ст.
55. Мистецтво ХХ ст. Постмодернізм.
56. Культура діаспори.
57. Сучасний культурний процес в Україні.
58. Сучасна українська естрада. Проблеми, пошуки.
59. Ф. Коновалюк - подільський художник.
60. Народно-прикладне мистецтво.
61. Художники Поділля.
62. Види і жанри сучасної української музики.
63. Вплив глобалізації на культуру України.
64. Особливості культури первісної доби на українських землях.
65. Сучасна українська література.

4 Тестові завдання для самоконтролю

Варіант 1

1. Вкажіть характерну особливість української міфології:

- а) зв'язок окремих богів з певними сферами суспільного життя;
- б) антропологізм;
- в) тотемізм;
- г) наявність богів і героїв.

2. Найпоширеніший вид української народної кераміки:

- а) фаянс;
- б) порцеляна;
- в) полив'яна кераміка;
- г) видувна кераміка.

3. Головний чинник формування української культури V–IX ст.:

- а) наявність аутентичної культурної бази;
- б) контакти з тюркомовними народами;
- в) вплив західноєвропейської культури;
- г) запозичення з культур Північного Сходу.

4. Автор книги «Дохристиянські вірування українського народу»:

- а) М. Семчишин;
- б) Митрополит Іларіон;
- в) Д. Антонович;
- г) І. Нечуй-Левицький.

5. Основна ідея «Повісті временних літ»:

- а) ідея політичної незалежності Київської Русі;
- б) ідея благості християнства для Русі;
- в) ідея єдності Руської землі;
- г) ідея «покликання варягів».

6. Про який з названих творів говорять як про початок української філософії:

- а) «Києво-Печерський патерик»;
- б) «Слово про Закон і Благодать»;
- в) «Слово о полку Ігоревім»;
- г) «Ізборник Святослава».

7. Головне завдання, що ставили перед собою цехові братства:

- а) захист Української Православної Церкви;
- б) поширення освіти;
- в) розвиток нових промислових технологій;
- г) створення осередків політичної діяльності.

8. Першу українську Біблію (старослов'янською мовою) було видруковано:

- а) у Києві в 1187 р.;
- б) у Болоньї 1481–1482 рр.;
- в) у Львові в 1439 р.;
- г) в Острозі в 1581 р.

9. «Чорна кам'яниця» належить до визначних пам'яток:

- а) «львівського ренесансу»;
- б) готичного стилю;
- в) класицизму;
- г) стилю ампір.

10. «Могилянська доба» української культури - це:

- а) друга половина XVI ст.;
- б) кінець XVII ст.;
- в) перша половина XVII ст.;
- г) середина XVIII ст.

11. Перші українські друковані книги:

- а) «Ізборник» і «Четьї-Мінеї»;
- б) «Євангеліє учительне» і «Псалтир»;
- в) «Апостол» і «Буквар»;
- г) «Часовник» і «Біблія».

12. Головною ознакою українського Відродження XVI – першої половини XVII ст. є:

- а) поширення гуманістичних ідей;
- б) відмова від релігійної філософії;
- в) розвиток численних жанрів образотворчого мистецтва;
- г) орієнтація на ідеї Реформації.

13. Філософська система Г. С. Сковороди базується на вченні:

- а) про матеріальність світу;
- б) про два світи: видимий і невидимий;
- в) про єдність «рацію» і «емоцію» в людині;
- г) про роль підсвідомого в поведінці людини.

14. Виникнення театру в Україні пов'язане з діяльністю:

- а) братських шкіл;
- б) Києво-Могилянської академії;
- в) Кирило-Мефодіївського товариства;
- г) «Просвіти».

15. Мелетій Смотрицький увійшов в історію української культури як автор праці:

- а) «Грамматика»;
- б) «Ключ царства небесного»;
- в) «Синопис»;
- г) «Катехізис».

16. Ф. Прокопович увійшов в історію української культури як:

- а) автор барокових віршів;
- б) видатний полеміст;
- в) талановитий живописець;
- г) викладач і ректор Київської академії.

17. Найбільш знаний український композитор кінця XVIII – початку XIX ст.:

- а) М. Стеценко;
- б) Д. Бортнянський;
- в) Я. Степовий;
- г) М. Лисенко.

18. Вкажіть визначну пам'ятку українського архітектурного бароко:

- а) церква у с. Сутківцях на Поділлі;
- б) Київський університет;
- в) брама Заборовського;
- г) Софійський собор.

19. Архітектура собору св. Юра у Львові позначена:

- а) домінуванням класицистичного стилю;
- б) синтезом рококо і українського бароко;
- в) впливом народного будівництва;
- г) запозиченнями з романського стилю.

20. Передумова українського національного відродження XIX ст.:

- а) історичні розвідки кінця XVIII ст.;
- б) ідеї Кирило-Мефодіївського товариства;
- в) дослідження Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка;
- г) діяльність «Руської трійці».

21. Перший університет в Україні:

- а) Київський;
- б) Львівський;
- в) Харківський;
- г) Чернівецький.

22. «Живописна Україна» – це:

- а) картина О. Венеціанова;
- б) робота В. Штернберга;
- в) серія офортів Т. Г. Шевченка;
- г) цикл акварелей В. Боровиковського.

23. Найбільш знаний український живописець II пол. XIX ст.:

- а) С. Васильківський;
- б) М. Дубовський;
- в) Г. Головка;
- г) К. Кожицький.

24. Найвизначніший український графік кінця XIX – початку XX ст.:

- а) І. Труш;
- б) Ю. Нарбут;
- в) І. Їжакевич;
- г) О. Сластьон.

25. Виняткове значення для розвитку українського театру XX ст.

мала діяльність:

- а) Леся Курбаса;
- б) О. Довженка;
- в) В. Винниченка;
- г) М. Хвильового.

Варіант 2

1. Найдавніший вид українського декоративно-ужиткового мистецтва:

- а) різьблення;
- б) гутне виробництво;
- в) кераміка;
- г) вишивка.

2. Визначне досягнення трипільської культури:

- а) створення технології землеробства;
- б) використання литого металу;
- в) приручення диких тварин;
- г) створення виробів із дорогоцінних металів.

3. Основний вид оздоблення Софійського собору в Києві:

- а) фрески;
- б) мозаїка;
- в) картини;
- г) скульптури.

4. «Києво-Печерський патерик» за жанром є:

- а) пам'яткою художньої літератури;
- б) історіографічним документом;
- в) пам'ятка агіографічної літератури;
- г) книгою дидактичного жанру.

5. Острозьку академію було засновано:

- а) у середині XIV ст.;
- б) на початку XVIII ст.;
- в) у 70-х роках XVII ст.;
- г) у 1834 р.

6. Основний жанр української літератури кінця XVI – початку XVII ст.:

- а) «шахрайський роман»;
- б) полемічні твори;
- в) псалми;
- г) історичні повісті.

7. Навчальний заклад «Київська колегія» було утворено:

- а) Петром Могилою;
- б) Іваном Федоровим;
- в) Іваном Мазепою;
- г) Юрієм Дрогобичем.

8. «Пересопницьке Євангеліє» є визначною пам'яткою культури через те, що:

- а) свідчить про тісні зв'язки з південно-слов'янською культурою;
- б) має виняткове мистецьке оформлення;
- в) є першою друкованою книгою в Україні;
- г) відбиває морально-етичні погляди свого часу.

9. Яка суспільна верства відіграла провідну роль у творенні української культури в XVII ст.:

- а) магнати;
- б) міщани;
- в) козацтво;
- г) духовенство.

10. Головний будівничий Києва у XVIII ст.:

- а) А. Меленський;
- б) В. Ярославський;
- в) С. Ковнір;
- г) В. Кричевський.

11. Головний жанр української скульптури XVI–XVII ст.:

- а) надгробний пам'ятник;
- б) мініатюра;
- в) портрет;
- г) скульптурна композиція.

12. Вертеп – це:

- а) шкільний театр;
- б) народний ляльковий театр;
- в) театр пантоміми;
- г) музичний театр.

13. Перший професійний театр в Україні:

- а) Харківський з 1798 р.;
- б) Київський з 1834 р.;
- в) Львівський з 1842 р.;
- г) театр Кропивницького з 1882 р.

14. Прикметною рисою українського архітектурного бароко є:

- а) складна композиція об'ємів та елементів споруд;
- б) простота і стриманість форм;
- в) анонімність будівничих;
- г) наближеність до класицистичного стилю.

15. Яку добу називають «другою золотою добою українського мистецтва»:

- а) добу П. Могили;
- б) початок ХІХ ст.;
- в) добу І. Мазепи;
- г) кінець ХІХ – початок ХХ ст.

16. Видатним автором українських барокових віршів був:

- а) С. Полоцький;
- б) Ф. Прокопович;
- в) Г. Сковорода;
- г) І. Котляревський.

17. Який із названих творів мав принципово важливе значення для розвитку української культури:

- а) «Чорна рада» П. Куліша;
- б) «Сердешна Оксана» Г. Квітки-Основ'яненка;
- в) «Енеїда» І. Котляревського;
- г) «Микола Джеря» І. Нечуя-Левицького.

18. Українське національне відродження в галузі літератури пов'язане з ім'ям:

- а) Є. Гребінки;
- б) Т. Шевченка;
- в) І. Котляревського;
- г) М. Максимовича.

19. Романтики вважали першорядним чинником розвитку української національної культури:

- а) вивчення історії;
- б) поширення ідей просвітництва;
- в) українську мову;
- г) збереження фольклору.

20. Політичний маніфест Кирило-Мефодіївського братства:

- а) «Кобзар» Т. Г. Шевченка;
- б) «Книга буття українського народу»;
- в) «Українська ідея»;
- г) «Думки про Соборність».

21. Діяльність «Руської трійці» здійснювалась під проводом:

- а) Я. Головацького;
- б) М. Шашкевича;
- в) І. Вагилевича;
- г) І. Франка.

22. У спорудженні будинку Київського університету витримано принципи стилю:

- а) класицизм;
- б) бароко;
- в) ампір;
- г) модерн.

23. В основу програми Кирило-Мефодіївського братства покладено ідею:

- а) самостійності України;
- б) революційного перетворення життя;
- в) федерації слов'янських народів;
- г) гетьманського монархізму.

24. Вкажіть періодичне видання, яке наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. відіграло провідну роль у збереженні української культури:

- а) «Киевская старина»;
- б) «Украинская жизнь»;
- в) «Киевлянин»;
- г) «Украинский вестник».

25. Хто з названих культурних діячів відіграв провідну роль у русі шістдесятників:

- а) І. Драч;
- б) І. Світличний;
- в) М. Рильський;
- г) М. Вінграновський.

5 Термінологічний словник

Абстракціонізм – художній світогляд, в якому задекларовано відмову від відображення фігуративів; художній стиль, започаткований В. Кандинським у 1910 р. Термін також використовується для позначення різноманітних рухів, які частково є абстрактними, таких як геометрична абстракція, абстрактний експресіонізм і лірична абстракція.

Абсурдизм – художній світогляд, який базується на екзистенціалістській ідеї безсенсовості людського буття.

Авангардизм – загальна назва напрямів новітньої культури з прагненням до новаторства в усіх напрямках мистецтва та світобачення.

Адаптація – поняття, яке первісно виникло в біології (для означення пристосування організмів до умов існування або звикання до них), а пізніше було поширене й на людську життєдіяльність. У культурології поняття адаптації вживається при висвітленні проблем взаємодії культурного й природного середовищ, людини й техніки, а також процесів акультурації, модернізації тощо.

Акультурація (утворення, розвиток) – процес взаємовпливу культур, у результаті котрого культура одного народу повністю або частково сприймається культурою іншого народу, зазвичай менш розвиненого; це багатоманіття процесів асиміляції і етнічної консолідації.

Американізм, панамериканізм - культивування американської ідентичності, особливий американський патріотизм.

Антропологія – наука про людину. Термін ввів Арістотель стосовно дослідження духовних властивостей людини. З часом поняття значно розширилося, однак точно визначеного й загальноприйнятого змісту антропології як науки не має й до сьогодні. Згідно з однією точкою зору, антропологія є універсальною наукою про людину та має на меті вивчення її біологічної історії, матеріальної й духовної культури доісторичних і сучасних людей, їхньої психології, мови тощо. Згідно з іншою точкою зору, антропологія визначається як наука про мінливість фізичного типу людини в часі та просторі (антропогенез, расогенез, етнічна антропологія).

Антропологія культурна – науковий напрямок, котрий сформувався у період становлення сучасної етнології і соціокультурної антропології. Отримала розвиток головним чином у США, де її започаткував Ф. Боас. На відміну від антропології соціальної, для неї є характерною більша увага до духовних утворень, ніж до матеріальних артефактів і систем матеріальних відносин. Завдання антропології культури полягає в тому, щоб побудувати

теорію людини як творця і носія культури, прагне у аналізі людини спиратись не лише на біологію і психологію, але й на філологію, мистецтвознавство, історію, соціологію.

Антропоцентризм – уявлення про світобудову, центром якої є людина.

Антаблемент – верхня частина споруди, що зазвичай лежала на колонах, складова частина архітектурного ордера; поділяється на *архітрав* (нижня з трьох горизонтальних частин антаблемента; має вигляд балки), *фриз* (середня частина антаблемента), *карниз* (горизонтальний виступ на стіні, що підтримує дах будівлі і захищає стіну від стікаючої води; верхня виступаюча частина антаблемента).

Анімізм (від лат. «аніма» – душа) – одна з примітивних форм релігії, пов'язана з вірою в існування духів; погляд, згідно з котрим люди, тварини, рослини, предмети, явища природи одночасно з чуттєвим сприйняттям мають особливий, активний, незалежний від тілесної природи початок – душу. Термін «анімізм» вперше був застосований німецьким хіміком і фізіологом Г. Шталем (1600–1734); до наукового обігу був уведений англійським антропологом Е. Б. Тайлором (1832–1917), котрий вважав, що анімізм – це мінімум будь-якої релігії.

Архітектура – 1) споруди та інші будівлі (комплекси будівель), що створюють матеріально організоване середовище, необхідне людям для їхньої життєдіяльності; 2) мистецтво проектувати і будувати споруди та їхні комплекси згідно з призначенням, технічними можливостями, естетичними вподобаннями суспільства. Як частина матеріального існування суспільства, архітектура складає матеріальну сферу культури; водночас, як вид мистецтва, архітектура входить до сфери духовної культури, естетично формує оточення людини, виражає суспільні ідеї та художні образи.

Артефакти – феномени культури – є виготовлені людиною речі, народжені нею думки, винайдені та використані нею засоби та способи дії.

Бріколаж – нашарування несумісних у реальності подій.

Гендер – соціальна стать, на відміну від біологічної. Означає сукупність поведінкових норм, які асоціюються з особами жіночої або чоловічої статі в певному суспільстві. Гендер є технологією конструювання суб'єкта як чоловічого або жіночого.

Гендерні стереотипи – спрощені, схематичні уявлення про чоловіків та жінок, очікування належної суспільної поведінки від представників гендерної групи.

Гендерна нерівність – така побудова суспільства, за якою різні соціальні групи (жінки й чоловіки) мають усталені розбіжності та нерівні можливості в усіх сферах суспільного життя.

Герменевтика – вчення про способи тлумачення текстів культури.

Графіка – вид образотворчого мистецтва, що з'явився на початку ХХ ст.; зображення за допомогою ліній на площині паперу. Поступово поняття «графіка» розширилось, до нього включилися різні види гравюри (печатний відбиток рельєфного малюнка, нанесеного на дошку гравером), акварелі (малюнки, виконані фарбами, розведеними водою; вирізняються прозорістю фарб, крізь які просвічуються тон і фактура основи, чистотою кольору), пастелі (малюнки, виконані спеціальними олівцями без оправи, сформованими з кольорового порошку; вирізняються м'якою приглушеністю тонів, оксамитовою поверхнею).

Духовна культура – ціннісне переосмислення сукупності отриманих людиною знань, вподобань й пріоритетів, для чого використовуються всі форми суспільної свідомості (філософія, наука, мораль, право, релігія, мистецтво). Духовну культуру можна поділити на дві сфери: 1) духовні якості людини і діяльність щодо їх реалізації; 2) відносно самостійні духовні цінності (наукові теорії, мистецькі твори, правові та моральні норми).

Живопис – вид образотворчого мистецтва, художнє зображення видимого світу фарбами на будь-якій поверхні (полотні, дереві, папері тощо). Колір є найважливішим зображальним та емоційним засобом. Живопис поділяється на монументальний, станковий, театральнo-декораційний та мініатюру. Живопис поділяється на жанри: побутовий, історичний, батальний, портрет, пейзаж, натюрморт, анімалістичний. Техніка живопису (накладання фарб, закріплення на поверхні) різноманітна. Найбільш поширені фарби: олійні, клейові, темпера. У монументальному живопису застосовують фреску, мозаїку, вітраж, у станковому поряд з олією використовують акварель, гуаш, пастель.

Знак – матеріальний предмет або явище, подія, що виступає як представник деякого іншого предмета, властивості або відношення. Знак використовується для створення, отримання, зберігання, переробки і передачі різного роду повідомлень (інформації, знань). Розрізняють знаки мовні і немовні. Уявлення, що виникає у свідомості людини завдяки знаку, є сенсом знака. Уявлення, яке злилось або з'єдналось зі своїм значенням у певну внутрішню єдність, є символом.

Звичай – загальноприйнятий порядок, традиційний спосіб життя, правила поведінки, що зберігаються і постійно відтворюються в суспільстві. Звичай є формою регуляції людської діяльності, формою передачі культурного досвіду від покоління до покоління. Спільні звичаї є також фактором єднання, згуртування тієї чи іншої групи людей.

Експресіонізм – художній світогляд, який відображає ситуацію безвиході самотньої людини у ворожому до неї світі; в образотворчому мистецтві роботи експресіоністів емоційно насичені, з чіткими контурами, грубими фарбами, анатомічними і просторовими викривленнями.

Етнічна культура – культура людей, пов'язаних між собою спільністю історичного походження і території проживання, тобто єдністю «крові та землі».

Етнос (плем'я, народ) – історично сформована стійка єдність людей (плем'я, народність, нація), культурна спільність якої зумовлює єдність психічного самовідчуття (за принципом «ми» – «вони»). Обов'язкові умови виникнення етносу – спільність території та мови.

Етос (звичай, вдача, характер) – узагальнена характеристика культури певної соціальної спільноти, яка виявляється в системі панівних цінностей, ідеалів та норм, що зумовлюють поведінку носіїв цієї культури. А. Кребер вважав, що етос є властивістю культури, що пронизує її подібно до запаху.

Етнопсихологія – наукова дисципліна, що розвивається на стику етнографії і психології. Досліджує психічний склад і поведінку людей, зумовлені приналежність до того чи іншого етносу.

Етнологія – у перекладі з грец. – народ, наука. Дослівно «наука про народ». Інколи вживається пояснення – теоретична етнографія.

Етногенез – сукупність історичних, соціально-культурних явищ і процесів, які зумовили утворення етносу. Охоплює значний історичний період становлення та існування етносу у різних етноісторичних формах (рід, плем'я, народ, нація).

Концептуалізм – художній світогляд, в якому дійсність замінюється її вербалізованою концепцією.

Контркультура (проти) – субкультура, що містить у собі соціокультурні цінності і настанови, які суперечать фундаментальним принципам домінуючої культури.

Культура – це творча діяльність людей, різноманітні аспекти людської діяльності; це специфічний спосіб організації та розвитку людської діяльності, представлений у продуктах матеріальної і духовної праці, у системі соціальних норм і настанов, у духовних цінностях, у ставленні людей до природи, до себе, у міжособистісних стосунках.

Культурний синкретизм (в пер. з грец. – поєднання) – змішування різноманітних елементів, релігійних і культурних звичаїв і традицій в епоху еллінізму. Підґрунтям виступає визнання рівноцінності і рівноправності культур.

Література – твори писемності, що мають суспільне значення (художня література, наукова література, епістолярна література). В значенні «художня» література виступає як мистецьке явище, яке естетично виражає суспільну свідомість і в свою чергу формує її.

Маргінальний (край, межа) – такий, що перебуває на межі (соціальної групи, інтелектуального або психічного стану, стилю та ін.). Поняття культурної маргінальності використовується для означення становища людини на межі різних типів культур, яке виникає в результаті змін у її нормативно-ціннісній системі під впливом міжкультурних контактів, зміни соціального статусу, способу життя тощо. Термін введений у науку американським соціологом Р. Парком і спочатку використовувався для означення соціально-психологічних наслідків неповної адаптації мігрантів із сільської місцевості до умов міського способу життя. З часом значення терміна розширилося і до маргінальної культури почали відносити різноманітні «культурні гібриди».

Масова культура (грудка, частка) – являє собою сукупність явищ культури ХХ–ХХІ ст., характерних для економіки, управління, дозвілля, спілкування і особливо сфери художньої культури.

Матеріальна культура – часто співвідносять з поняттям «цивілізація»; сукупність матеріальних благ й різноманітних засобів їх виробництва.

Мегалітична архітектура – крупноблочні будови, як правило, ритуального призначення. Поділяють на три види: *менгіри* (вертикально поставлений камінь розміром від одного до двадцяти метрів і масою до десяти тон); *дольмени* (складна споруда з кількох кам'яних стовпів, перекритих згори масивною плитою); *кромлехи* (сукупність кам'яних плит і стовпів, розташованих концентричними колами). Приклад мегалітичної архітектури – Стоунхендж в Англії.

Менталітет (ментальність) – світосприйняття, яке формується на глибокому психічному рівні індивідуальної або колективної свідомості, сукупність психологічних, поведінкових настанов індивіда або соціальної групи.

Міф (грец. «mythos» – слово, розповідь) – духовне відтворення дійсності у формі розповідей, персонажі й події яких визнаються наявними або такими, що існували в минулому (міф про створення світу, про всесвітній потоп, міфи про походження того чи іншого народу тощо). На сьогодні міф набув надзвичайно широкого семантичного значення; це вже не лише розповіді про богів та героїв, а й ідеологію («комуністичний міф», «буржуазний міф»); жанр художнього твору («роман-міф», «фільм-міф»). Поняття «міф» також часто використовується в періодиці, телебаченні, політичних дебатах («політичний міф», «міфи про екранних супергероїв»).

Мозаїка – вид монументального живопису; зображення з різнокольорових камінців, скляних кубиків (смальти), втиснутих в сиру штукатурку.

Монументальний живопис – зображення фарбами, нерозривно пов'язані зі стіною. Перший монументальний живопис – наскельні малюнки первісних людей.

Мистецтво – один з елементів культури, ступінь вдосконалювання художніх технологій, результат людської діяльності і ступінь розвитку особистості. Як ступінь вдосконалення технологій мистецтво включає у себе оволодіння різними засобами, художніми методами, розширення композиційних і стилістичних можливостей, зображувально-виразних засобів мистецтва. Цей бік мистецтва по-новому усвідомлюється в умовах сформованої техносфери (технологічний аспект), коли з'являються нові технічні мистецтва, а в традиційних мистецтвах проявляються тенденції до інтеграції та синтезу. Як результат людської діяльності мистецтво представлене в артефактах художньої культури (ціннісний аспект), у наукових ідеях і концепціях, що інтерпретують мистецтво, в процесі художньої творчості і сприйняття. Ступінь розвитку особистості виражається у реалізації художніх здібностей і розширенні творчих можливостей людини, специфічного засобу комунікації і компенсації неусвідомлених імпульсів, фактора духовно-морального розвитку особистості.

Народознавство. Етнографія – в перекладі з грец. – народ, опис. Наука про культуру, побут, звичаї того чи іншого народу.

Обряд – традиційні дії, що супроводжують важливі моменти життя людини та виробничої діяльності колективу.

Образотворче мистецтво – умовна назва видів пластичних мистецтв: живопису, скульптури, графіки. Залежно від специфіки засобів художнього вираження різні види образотворчого мистецтва відтворюють такі об'єктивні особливості навколишнього світу, як об'єм, колір, простір, матеріальну форму предметів. Окрім фіксації образу безпосереднього чуттєвого сприйняття образотворче мистецтво допомагає розкриттю психологічного й емоційного змісту зображуваної ситуації, духовного світу людини.

Панно – 1) частина стіни або стелі, взята в рамку й заповнена зображенням або орнаментом; 2) картина або рельєф, призначені для постійної чи тимчасової прикраси певної частини стіни, стелі.

Парадигма (грец. «paradeigma» – приклад, взірць) – панівна система наукових ідей і теорій, що дає ученим за їхньою допомогою та через систему освіти всьому суспільству певне бачення світу; надає змогу розв'язувати світоглядні й практичні проблеми, слугує еталоном наукового мислення. Розрізняють загальнонаукову, спеціалізовану, локальну парадигму.

Постмодернізм – сучасний етап культурного розвитку з плюралістичною моделлю світу.

Раціоналізм – філософський напрям, прибічники якого визнають розум основою пізнання і поведінки людини.

Релігія – духовний феномен, що відображає віру людини в надприродне, світоглядна основа, яка впорядковує щоденне життя й поведінку віруючої людини й дає змогу спілкування з ідеальним світом через молитви, обряди та ритуали.

Реформація – антикатолицький рух в Європі, що поклав початок протестантизму (XVI ст.). Мета реформації – повернення християнства до апостольських часів, реформування християнської Церкви у дусі євангельських ідеалів і традицій.

Ритуал – вид обряду; форма складної символічної поведінки, що складалася історично, впорядкована система дій (в тому числі вербальних); виражає певні соціальні та культурні відносини; відіграє важливу роль в історії суспільства як традиційно вироблений метод соціального виховання.

Самосвідомість – оцінка, усвідомлення, осмислення людиною свого світогляду, цілей, інтересів, мотивів поведінки, цілісна оцінка самого себе. Має суспільний характер: міра і першопочатковий пункт відношення людини до самої себе. Виділення людиною себе з об'єктивного світу. Усвідомлення себе як особистості.

Свідомість – людська здатність ідеального відтворення дійсності в мисленні; вища форма психічного відображення, притаманна суспільно розвиненій людині і пов'язана з мовою, ідеальна сторона цілеспрямованої людської діяльності. Змістом свідомості є переживання свого існування в просторово-часовому вимірі.

Світогляд – система узагальнених поглядів на об'єктивний світ і місце людини в ньому; на відношення людини до навколишньої дійсності й самої себе, а також погляди, переконання, ідеали, принципи пізнання і діяльності. Світогляд формується на основі природничих, соціально-історичних, технічних, філософських, релігійних знань, включаючи певну ідеологію.

Семіотика (вчення про знаки) – наука про знаки і знакові системи, яка вивчає різноманітні властивості знакових систем як способів комунікації між людьми за допомогою знаків і знакових систем (мов), а також специфіку різних знакових систем та повідомлень.

Семантика (знак) – розділ семіотики, що вивчає знакові системи як засіб вираження смислів.

Символ (знак, прикмета; слово етимологічно пов'язане з грец. дієсловом, що означає «з'єдную, порівнюю, зіштовхую») – в сучасній науці та

філософії нерозгорнутий знак, узагальнення; образ, що репрезентує інші різноманітні образи, сенси, відносини; сприймане візуально або на слух утворення, котрому певна група людей надає особливого смислу, не пов'язаного із сутністю цього утворення.

Синергетика (спільний, діючий разом, узгоджений) – напрям міждисциплінарних досліджень, об'єктом яких є процеси самоорганізації в різних системах (фізичних, хімічних, біологічних, соціальних та ін.). Синонім – нелінійна наука. Іноді вживається як означення особливої парадигми наукового мислення.

Скульптура – вид образотворчого мистецтва, твори якого мають об'ємність, тривимірну форму й виконуються з твердих або пластичних матеріалів (камінь, глина, метал, гіпс тощо). Розрізняють два основні різновиди скульптури: круглу і рельєф. Кругла скульптура – статуя, скульптурна група, торс, бюст тощо. Вона вільно розміщується в просторі й вимагає кругового огляду. Рельєф передбачає зображення на площині, яка утверджує його тло.

Симулякр – ключове поняття постмодерністської естетики, яке замінило художній образ; знак відсутності дійсності, правдоподібна подоба, симуляція, що не має за собою реальності.

Собор – 1) кафедральний чи головний храм міста, де здійснюють богослужіння особи вищої духовної ієрархії; 2) зібрання представників певної чи кількох церков для обговорення й вирішення питань віровчення, внутрішнього устрою і дисципліни, морального обличчя членів церкви.

Совість – усвідомлення людиною відповідності своїх дій та думок певним нормам, відчуття моральної відповідальності за свої вчинки внаслідок самооцінки.

Станковий живопис – зображення фарбами на дошках, полотнах, натягнутих на дерев'яний підрамник, рідше – на металі, картоні та інших основах. Картини створюються на спеціальних станках – мольбертах, – і не призначені для конкретного приміщення. Перші картини станкового живопису з'явилися в XV–XVI ст., тобто картина стала самостійним мистецьким жанром, не прив'язаним до архітектури.

Стиль – сукупність образної системи, засобів художньої виразності, творчих прийомів, зумовлена єдністю ідейного змісту.

Сюрреалізм – художній світогляд, який абсолютизує сферу підсвідомого; художнє зображення снів, сокровених фантазій і уяви підсвідомого.

Творчість – синтез різних форм діяльності людини з метою створення нових якостей матеріального й духовного буття.

Театр – вид мистецтва, специфічним засобом вираження якого є сценічне дійство, що виникає в процесі гри актора перед публікою. Витоки театру – в давніх мисливських та сільськогосподарських ігрищах, масових обрядах і ритуалах.

Традиція (передача, розповідь) – історично сформовані звичаї, обряди, норми поведінки, погляди, смаки тощо, які передаються від покоління до покоління і забезпечують зв'язок різних історичних часів.

Традиційний тип культури – тип культури, де діти вчаться у своїх попередників, духовні цінності передаються у вигляді ритуалів, обрядів та магічних дій, домінування ірраціональних цінностей. Характерна незмінність, консерватизм, сталість духовних і соціальних норм, що зберігаються протягом тисячоліть.

Трансцендентність – те, що лежить за межами людського буття, свідомості й пізнання і перевищує їх.

Фемінізм – загальна назва низки теорій, в основі яких лежать уявлення про несправедливість суспільної оцінки жінок.

Феномен – явище, за яким приховується певна закономірність, сутність.

Феномени культури – різні форми виявлення сутності культури, наприклад економіка, наука, політика, мистецтво, релігія, мораль, право, техніка та ін.

Фреска – вид монументального живопису; живопис фарбами, розведеними водою, по вогкій штукатурці стіни. Часто застосовували темперу – фарби, змішані на яєчних жовтках, міді. Фрески відрізняє простота круглих форм, строгість та велич.

Цивілізація – 1) форма існування живих істот, наділених розумом; 2) ступінь розвитку матеріальної й духовної культури, суспільного розвитку загалом; 3) відносно самостійне цілісне соціально-історичне утворення, локалізоване в просторі й часі, що може мати ієрархічні рівні.

Художня культура – формує суспільно-естетичний ідеал, виражаючи його у вигляді художніх образів, за допомогою яких соціальні ідеї, моральні норми, естетичні цінності суспільства перетворюються на особистий досвід людини.

6 Рекомендації та вимоги до виконання контрольної роботи

1. Згідно з навчальним планом студенти виконують одну контрольну роботу.

2. Робота пишеться державною мовою, подається в письмовому або друкованому варіанті (формат А4, шрифт Times New Roman 14 пт, півтора міжрядкових інтервали).

3. Варіант контрольної роботи вибирається за порядковим номером прізвища студента в алфавітному списку, зафіксованому в журналі групи. Якщо в групі понад 30 студентів, то студентів, прізвище якого, приміром, значиться під номером 31, слід виконувати контрольну роботу варіанта 1, під номером 32 – варіанта 2 і т. д.

4. Вимоги до відповіді:

а) відповідність темі;

б) науковий характер (наявність посилань на літературу, якою ви користувались).

в) відображення свого ставлення до теми.

г) обґрунтованість та аргументованість своєї точки зору (в тому числі конкретними прикладами).

5. В контрольній роботі мають бути розкриті всі 3 питання.

6. Обсяг контрольної роботи – близько 24-х сторінок письмового (7–9 сторінок на кожне питання) або близько 20 сторінок друкованого тексту формату А4 (5–7 сторінок на кожне питання).

7. В контрольній роботі має бути перелік питань (план) та список літератури або посилання на електронні джерела, а також титульний лист (див. Зразок титульного листа).

8. Список літературних джерел складається окремо до кожного питання і розміщується після викладення відповідного питання.

9. Контрольну роботу потрібно оформляти в такій послідовності: титульна сторінка, тема (питання 1), план, вступ, основна частина (3–4 пункти плану), висновки, список літератури. Далі у визначеній послідовності – питання 2.

10. Питання 3 – творче завдання, виконання якого передбачає обов'язкове ознайомлення студента із запропонованими в завданні експозиціями музейних залів ВНТУ.

11. Творче завдання 1

Подільська народна культура. Музейна зала ВНТУ «Українська народна ікона та декоративно-ужиткове мистецтво» (ауд. 2256). На прикладах обраних вами експонатів музею розкрийте тему прояву національного характеру в мистецтві.

12. Творче завдання 2 (один з варіантів):

Меморіальний музей Ф. З. Коновалюка у ВНТУ. В чому, на ваш погляд, полягає поєднання національного і загальнолюдського у творчості Ф. Коновалюка? Виберіть картину, яка вам найбільше сподобалась, поясніть чому. Розкрийте її художній образ.

Сучасний художній процес Вінниччини. Серед експонатів музейних залів ВНТУ «Сучасне мистецтво Поділля» (ауд. 2255, 2352) виберіть картину, яка вам найбільше сподобалась. Поясніть, чому. Назвіть, художні напрямки, до яких можна віднести обраний твір. Розкрийте художній образ твору. Розкажіть про творчий шлях автора картини.

13. У вступі до кожного з теоретичних питань (до 0,5 сторінки) необхідно обґрунтувати актуальність теми, визначити хронологічні й просторові межі дослідження, а також мету висвітлення поставленого питання.

14. В основній частині викладають головні положення відповіді. У кінці кожного розділу необхідно зробити висновки. Для того, щоб зробити власні висновки, слід врахувати суперечності, які виявилися в опрацьованій літературі, і спираючись на джерела, спробувати вирішити поставлену проблему. Тільки співставлення джерел дають більш-менш цілісну картину того чи іншого явища.

15. У висновках (до 0,5 сторінки) необхідно підвести підсумки з проведеного дослідження. Необхідно узагальнити основні поняття, розглянуті в роботі, й навести логічні висновки.

16. Список використаної літератури має складатися не менш як з 5 найменувань, використаних при підготовці до висвітлення обраного питання.

17. Робота має бути зареєстрована в деканаті факультету та на кафедрі ФГН (секція ГН) (ауд. 2360).

18. Термін подання контрольної роботи встановлюється згідно з графіком навчального процесу, але не пізніше як за 10 днів до початку сесії (дня складання заліку). Контрольні, здані пізніше визначеного терміну, приймаються і перевіряються в десятиденний термін і студент складає залік в день, визначений для ліквідації заборгованості.

19. Якщо контрольна робота повторює вже здану, вона не зараховується. Про якість виконаної роботи можна дізнатися на консультаціях, які проводить викладач.

20. Якщо контрольна робота не зарахована, ви зможете її отримати на кафедрі ФГН (секція ГН) для доопрацювання.

6.1 Варіанти контрольних робіт

Варіант № 1

1. Поняття етносу, етногенезу, менталітету як національно-психологічного обличчя українського народу.

2. Архітектурні особливості перших християнських храмів в Україні.

3. Творче завдання 1.

Література: 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;

2) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 36;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 2

1. Поняття нації, національної культури, української культури.

2. Дохристиянська культура на території України. Вірування, пам'ятки у розвитку культури України-Русі.

3. Творче завдання 2.

Література: 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23, 40, 41;

2) 5, 8, 10, 11, 16, 17, 19, 23, 36;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 3

1. Формування української народності, нації.

2. Особливості архітектурної забудови Києво-Руської держави. Десятинна церква, Спаський собор у Чернігові, Софія Київська.

3. Творче завдання 1.

Література: 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23, 41;

2) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 23, 36;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 4

1. Утвердження ідеї національного самовизначення українців з точки зору істориків, антропологів.

2. Козацькі літописи. Козацька доба в українській культурі.

3. Творче завдання 2.

Література: 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;

2) 5, 7, 8, 10, 16, 17, 19, 36;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 5

1. Культура кіммерійців, скіфів, сарматів.

2. Походження назви «Русь» та теорії походження Київської Русі.

3. Творче завдання 1.

Література: 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;

2) 2, 5, 10, 21, 23, 26, 40;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 6

1. Література Київської Русі. Християнсько-аскетична спрямованість літератури.

2. Український живопис XIX ст.

3. Творче завдання 2.

Література: 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;

2) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 37, 44, 46;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 7

1. Трипільська культура та її вплив на формування національного світогляду українців.

2. Поняття менталітету як національно-психологічного обличчя народу, рис національного характеру.

3. Творче завдання 1.

Література: 1) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 36;

2) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 8

1. Образотворче мистецтво Київської Русі.

2. Розвиток науки та освіти в Україні у XIV – першій половині XVII ст.

3. Творче завдання 2.

Література: 1) 1, 2, 9, 11, 12, 36;

2) 15, 16, 17, 21, 22, 23;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 9

1. Особливості слов'янської культури язичницької доби.

2. Образотворче мистецтво на українських землях XIV–XVI ст.

3. Творче завдання 1.

Література: 1) 5, 7, 8, 10, 16, 17, 19, 46;

2) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 32;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 10

1. Християнство. Причини прийняття та вплив на культуру українців.

2. Література українського бароко.

3. Творче завдання 2.

Література: 1) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 36;

2) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 11

1. Демократичні тенденції українського театру. Театр корифеїв.

2. Культурна діяльність П. Могили.

3. Творче завдання 1.

Література: 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;
2) 2, 4, 9, 21, 26, 29, 31, 33, 36;
3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 12

1. Особливості культури первісної доби.
2. Український живопис доби бароко.
3. Творче завдання 2.

Література: 1) 5, 8, 10, 16, 17, 28, 36, 46;
2) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;
3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 13

1. Культура козацтва.
2. Особливості освіти княжої доби.
3. Творче завдання 1.

Література: 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;
2) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 42, 43;
3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 14

1. Архітектура доби бароко в Україні.
2. Музичне мистецтво України ХІХ ст.
3. Творче завдання 2.

Література: 1) 5, 7, 8, 10, 11, 16, 17, 19, 36;
2) 1, 5, 7, 8, 12, 13, 16, 22, 23;
3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 15

1. Основні теорії походження українського народу.
2. Особливості архітектури України ХІХ ст.
3. Творче завдання 1.

Література: 1) 1, 5, 7, 8, 12, 13, 14, 16, 22, 23;
2) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 26;
3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 16

1. Українська ікона та образотворче мистецтво ХІ–ХІІІ ст.
2. М. Лисенко – основоположник української професійної музики.
3. Творче завдання 2.

Література: 1) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 36;
2) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;
3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 17

1. Походження назви «Русь» та теорії походження Київської Русі.
2. Скульптура ХІХ ст.
3. Творче завдання 1.

- Література:** 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23, 28;
2) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 36;
3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 18

1. Культура ХХ ст. Модернізм.
2. Скульптура доби бароко в Україні.
3. Творче завдання 2.

- Література:** 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;
2) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 36;
3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 19

1. Українська література ХІХ ст.
2. Культура ХХ ст. Постмодернізм.
3. Творче завдання 1.

- Література:** 1) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 36;
2) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23, 37;
3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 20

1. Література Київської Русі.
2. Скульптура ХІХ ст.
3. Творче завдання 2.

- Література:** 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;
2) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 36;
3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 21

1. Музичне і театральне мистецтво Київської Русі.
2. Класицизм в архітектурі України.
3. Творче завдання 1.

- Література:** 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;
2) 5, 8, 10, 16, 17, 41, 42, 43;
3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 22

1. Гуманістична спрямованість полемічної літератури.
2. Сутнісні ознаки й періодизація первісної культури України.
3. Творче завдання 2.

- Література:** 1) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 36;
2) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23, 42, 46;
3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 23

1. Національно-культурне відродження України ХІХ ст.
2. Г. С. Сковорода – просвітитель, філософ, поет.
3. Творче завдання 1.

Література: 1) 4, 9, 21, 26, 31, 33, 36;

2) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 24

1. Література українського бароко.
2. Творчість О. Мурашка.
3. Творче завдання 2.

Література: 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 28;

2) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 34, 42, 43;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 25

1. Українська культура як цілісна система. Теоретичні засади вивчення української культури.

2. Ф. Коновалюк, продовжувач класичних традицій – видатний художник ХХ ст.

3. Творче завдання 1.

Література: 1) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 34, 42, 43;

2) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23, 28, 42, 43;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 26

1. Стилi та напрямки сучасного образотворчого мистецтва України.
2. Театр Леся Курбаса «Березиль».
3. Творче завдання 2.

Література: 1) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 28, 37;

2) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23, 41, 42, 43;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 27

1. Головні чинники, тенденції та риси сучасної української культури.
2. Українське поетичне кіно.
3. Творче завдання 1.

Література: 1) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 37;

2) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23, 41, 42, 43;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 28

1. Національний варіант Ренесансу і Реформації в українській культурі. Українські гуманісти епохи Відродження.
2. Види і жанри сучасної української музики.
3. Творче завдання 2.

Література: 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 23, 46;

2) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 37;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 29

1. «Розстріляне відродження» 20–30-х рр. ХХ ст. та його трагічні наслідки для української культури.
2. Українська музика другої половини ХVІІ–ХVІІІ ст.
3. Творче завдання 1.

Література: 1) 1, 5, 7, 8, 13, 16, 22, 23, 41;

2) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 36, 42, 43;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

Варіант № 30

1. Культура України в умовах нової соціально-політичної реальності (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.).
2. Різдво, Великдень, Зелені свята – найурочистіші релігійні свята в житті українського народу.
3. Творче завдання 2.

Література: 1) 5, 8, 10, 16, 17, 19, 37;

2) 2, 4, 9, 21, 26, 29, 31, 33;

3) 6, 9, 28, 30, 32, 33, 39.

7 Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Абрамович С. Д. Світова та українська культура : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – Львів, 2004.
2. Андріяненко В. І. Історія і теорія української і зарубіжної культури : навч. посіб. / Андріяненко В. І. – Східноукраїнський нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2007.
3. Буяльська Т. Б. Практична культурологія. Частина I : навч. посіб. / Т. Б. Буяльська, Т. І. Сідлецька. – Вінниця : ВНТУ, 2012.
4. Воропай Олекса. Звичаї нашого народу : етнографічний нарис. / Воропай Олекса. – К. : Оберіг, 1993.
5. Гуманітарна складова технічної освіти у ВНТУ : методичний довідник для студентів I–V курсів / За ред. Т. Б. Буяльської та О. В. Зінько. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006.
6. Декоративно-прикладне мистецтво Вінниччини : краса України Поділля / Упоряд. Л. Н. Гринюк. – Вінниця : Консоль, 2008.
7. Енциклопедія українознавства. – К. : Вінол, 1995.
8. Забужко О. С. Філософія української ідеї та європейський контекст : франківський період. / Забужко О. С. – К. : Наукова думка, 1992.
9. Зінько О. В. Нариси української культури : навч. посіб. / О. В. Зінько, Ю. А. Зінько. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014.
10. Історія української архітектури / Ред. В. І. Тимофієнко. – К. : Техніка, 2003.
11. Історія української культури [текст] : курс лекцій / [Ліхолат О. В., Дігтяр П. А., Боева С. Ю. та ін.] ; за заг. ред. д-ра іст. наук С. О. Костилюєвої – К. : НТУУ «КПІ», 2010.
12. Історія української культури : конспекти лекцій, хрестоматія, наукові статті, ілюстрації / [Кравченко Г. В., Клепалов Б. Я., Піддубська І. В., Шаповалова І. В.] – Донецьк, 2010.
13. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – [4-те вид., стер.] – К. : Либідь, 2002.
14. Історія української музики : в 6 т. / АН УРСР. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнографії ім. М. Т. Рильського. – Т. 4 : 1917 – 1941 / [Ред. колегія Л. Пархоменко, О. Литвинова, Б. Фільц]. – К. : Наукова думка, 1992.
15. Історія світової і української культури : підруч. для вищ. закл. освіти / [Греченко В. А., Чорний І. В., Кушнерук В. А., Режко В. А.] – К. : Літера ЛТД, 2005.

16. Історія української та зарубіжної культури : навч. посіб. / [Білик Б. І., Горбань Ю. А., Калакура Я. С. та ін.] ; за ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. – К., 2006.
17. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : курс лекцій / Кордон. М. В. – К. : ЦУЛ, 2003.
18. Крвавич Д. П. Українське мистецтво : навч. посіб. : у 3 ч. / Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. – Львів : Світ, 2003, Ч. 1.
19. Крвавич Д. П. Українське мистецтво : навч. посіб. : у 3 ч. / Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. – Львів : Світ, 2004, Ч. 2.
20. Крвавич Д. П. Українське мистецтво : навч. посіб. : у 3 ч. / Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. – Львів : Світ, 2005, Ч. 3.
21. Культурологія : українська та зарубіжна культура : навч. посіб. / [Закович М. М., Зязюн І. А., Семашко та ін.] / За ред. М. М. Заковича. – 3-тє вид., стер. – К. : Знання, 2007.
22. Культурологія / [Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Кондратюк С. П. та ін.] ; за ред. Т. Б. Гриценко. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2009.
23. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : навч. посіб. / А. В. Ярчись, В. П. Мельник. – 2-ге вид. – Львів : Світоч, 2005.
24. Культурологічний словник : довідник. – К. : Професіонал, 2006.
25. Лобановський Б. Українське мистецтво другої половини ХІХ – початку ХХ ст. / Б. Лобановський, П. Говдя. – К., Мистецтво, 1989.
26. Макаров А. Світло українського бароко / Макаров А. – К., 1995.
27. Меднікова Г. С. Українська і зарубіжна культура ХХ століття : навч. посіб. / Меднікова. Г. С. – К. : Т-во «Знання», 2002.
28. Методичні вказівки «Культура Поділля» з дисципліни «Історія української культури» / Уклад. : О. В. Зінько, О. М. Ярмоленко. – Вінниця : ВНТУ, 2014.
29. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Історія української культури» / Уклад. : О. В. Зінько, Т. І. Сідлецька. – Вінниця : ВНТУ, 2017.
30. Мистецтво Вінниччини : альбом / Упоряд. : Л. Гринюк. – Вінниця : Держ. картографічна ф-ка, 2006.
31. Митці України : енциклопедичний довідник. – К. : УЕ, 1992.
32. Народні майстри Вінниччини : довідник / Укладачі : Т. О. Цвігун, Н. А. Сентемон, Т. Г. Гец. – Вінниця : Держ. картографічна фабрика, 2009.
33. Поділля. Історико-етнографічне дослідження / [Артюх Л. Ф., Балущок В. Г., Болтарович З. Є. та ін.] – К., 1994.

34. Подольська Є. Культурологія : кредитно-модульний курс / Є. Подольська, В. Лихвар, Д. Погорілий. – К., 2006.
35. Попович М. Нарис історії культури України / Попович М. – 2-ге вид., випр. – К. : АртЕк, 2001.
36. Сідлецька Т. І. Історія української культури. Ч. I : навч. посіб. / Сідлецька Т. І. – Вінниця : ВНТУ, 2016.
37. Сідлецька Т. І. Історія української культури. Ч. II : навч. посіб. / Сідлецька Т. І. – Вінниця : ВНТУ, 2016.
38. Сім чудес Вінниччини : альбом / Вінницька обл. краєзн. музей ; ред. кол. : Висоцька К., Журунова Т., Шароварська С. ; [англ. текст Н. Книш]. – Вінниця : ФОП Добринська М. Г., 2008.
39. Стрельбицький М. П. Під небом Коновалука. Кн. 2 : поезії / Стрельбицький М. П. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2004.
40. Українська культура в європейському контексті / [Богуцький Ю. П., Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Новохатько Л. М.] / За ред. Ю. П. Богущького. – К. : Знання, 2007.
41. Українська і зарубіжна культура : навч. посіб. / За заг. ред. К. В. Заблоцької. – Донецьк : «Східний видавничий дім», 2001.
42. Українська художня культура : навч. посіб. / За ред. І. Ляшенка. – К. : Либідь, 1996.
43. Художня культура України : навч. посіб. / [Масол Л. М., Ничкало С. А., Веселовська Г. І., Оніщенко О. І.] ; за заг. ред. Л. М. Масол. – К. : Вища школа, 2006.
44. Чорненький Я. Українська та зарубіжна культура : Теорія. Практика. Самостійна робота / Чорненький Я. – Львів, 2002.
45. Шевнюк О. Л. Українська та зарубіжна культура : навч. посіб. / Шевнюк О. Л. – К., 2003.
46. Шейко В. М. Історія української культури : навч. посіб. / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. – К. : Кондор, 2006.

Додаткова література

1. Буяльська Т. Б. Практична культурологія. Музичне мистецтво : електронний навчальний посібник / Т. Б. Буяльська, Т. І. Сідлецька. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://posibnyky.vntu.edu.ua/Pr_cult/index.html
2. Вечірко Роман. Феномен української культури // Вітчизна. – 2006. – № 11–12. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vitchyzna.ukrlife.org/11_12_06vech.htm
3. Висоцький О. Ю. Історія української культури : навч. посіб. – Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/books/2009/09vojiuk.pdf>
4. Денисов Я. Я., Українська та зарубіжна культура : навч.-метод. посіб. / Я. Я. Денисов, О. Г. Макарчук. – Львів : Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2004. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nkckhust.dyndns.org/elibrary/library/books/40436/maket.pdf>
5. Сідлецька Т. І. Історія української культури : електронний навчальний посібник / Сідлецька Т. І. – Вінниця, 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://posibnyky.vntu.edu.ua/ebook-kult/book/index.html>
6. Філонов Л. В. Відеохрестоматія / Філонов Л. В. – Вінниця, 2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://posibnyky.vntu.edu.ua/plyn>

8 Зразок титульного листа

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет
Факультет електроенергетики та електромеханіки
Кафедра філософії та гуманітарних наук

Контрольна робота з дисципліни
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»

Варіант № _____

Виконав: _____

Перевірив: _____

Навчальне видання

Методичні вказівки
до вивчення дисципліни
«Історія української культури»
для студентів заочної форми навчання

Укладачі: Олена Василівна Зінько
Тетяна Іванівна Сідлецька

Рукопис оформлено Т. Сідлецькою

Редактор С. Сідак

Оригінал-макет виготовлено С. Сідак

Підписано до друку 17.01.2018 р.
Формат 29,7x42¼ . Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 2,54. Зам. № 2018-025.
Наклад 40 (1-й запуск 1–20) пр.

Видавець та виготовлювач
інформаційний редакційно-видавничий центр.
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Хмельницьке шосе, 95
м. Вінниця, 21021.
Тел. (0432) 65-18-06.
pres.vntu.edu.ua;
E-mail: kivc.vntu@gmail.com.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.